

میراثی ماندگار از یک دبیر تاریخ:

موزه مردم شناسی اردکان

اشاره: اردکان به داشتن دبیر فاضل، آقای علی سبهری اردکانی مفتخر است. نام برده علاوه بر تألیف دو جلد تاریخ محلی به نام تاریخ

در محل مذکور افتتاح شد و در آن روز موزه تشکیل شده بود از بخش مردم شناسی و چند قطعه اشیاء قدیمی، تعدادی کتاب چاپی و خطی، چند عکس از علمای اردکان و

بازدید گسترده دانش آموزان و قشرهای مختلف مردم از موزه باعث شد تا اشیاء مناسب به هر نحوی که شده اعم از اهدایی یا ایتباعتی تهیه و بعداً هم بخش های گیاه شناسی و جانورشناسی به آن اضافه شود. اخیراً نیز طرح استفاده از مجسمه برای به نمایش گذاشتن نحوه به کارگیری وسایل کار و

زندگی مردم در دستور کار قرار گرفته و چند مجسمه آن نیز ساخته شده است.

با توجه به روند رو به رشد موزه، نیاز میرمی به بودجه جهت احداث ساختمان مناسب و تهیه تجهیزات لازم می باشد. امید است مسئولان محترم نیز در این مورد هم کاری لازم را مبذول دارند.

نحوه جمع آوری اشیاء

نحوه جمع آوری اشیاء خاطرات گوناگونی دارد که هم شیرین است و هم شنیدنی، اما به نگاهی گذرا به آن بسنده می شود. امید است این نوشته کوتاه بیان گر حدیث مفصل آن شود. اما مهم ترین مسئله در جمع آوری اشیاء اعتماد مردم به مسئول یا مسئولان موزه بود که اساسی ترین نقش را در این موضوع ایفا کرد.

اولین بار در اوایل سال ۱۳۶۰ هنگام تخلیه منزل یکی از رجال معروف قرن گذشته اردکان تقاضا شد که بعضی از وسایل آن را برای موزه ای که هنوز هیچ نام و نشانی از آن وجود نداشت در اختیار ما گذارند که با گرمی تمام پذیرفته شد و یک جلد کتاب خطی کوچک هم راه با تعدادی از وسایل زندگی به ما تحویل داده شد. مدت ها

اردکان، باعلاقه و کوششی بسیار توانسته است موزه مردم شناسی اردکان را تأسیس کند. پای سخن او در مورد معرفی موزه می نشینیم و برایش آرزوی توفیق داریم.

از سال ها قبل در این اندیشه بودم که به نحوی اشیایی که استفاده از آن ها منسوخ شده یا وسایلی که ارزش تاریخی دارند جمع آوری شود، تا در

فرصت مناسب به صورت مجموعه ای در معرض دید عموم قرار گیرد. لذا اشیاء مناسب در محل هایی که ممکن بود، نگه داری و از سال ۱۳۷۰ فرصت مناسبی به دست آمد و بخشی از اشیاء به زیرزمینی به مساحت تقریبی ۳۰ متر مربع در مرکز تربیت معلم شهید بهشتی اردکان منتقل شد ولی استقبال مردم و مسئولان از این موزه کوچک از یک طرف و اهدای اشیاء موجود در منازل توسط مردم از طرف دیگر باعث شد تا موزه به محل بزرگ تری که دارای ۱۱۰ متر زیربنا بود منتقل شود و در دهه مبارک فجر ۱۳۷۱ توسط معاونت محترم عمرانی استان داری یزد افتتاح شد و این سرآغاز یک حرکت نوین بود برای ایجاد موزه ای بزرگ. از آن پس به واسطه تلاش شبانه روزی هم کاران در مرکز تربیت معلم شهید بهشتی و تبلیغات خوبی که برای اهدای لوازم و اشیاء صورت می گرفت به سرعت بر حجم موزه افزوده و در نتیجه می بایست به محل مناسب تری منتقل می شد. لذا اداره محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی اردکان متقبل شد تا زیرزمین کتاب خانه عمومی آیت الله فاضل را که محل نسبتاً مناسبی بود در اختیار موزه قرار دهد.

در تاریخ ۱۲ بهمن ۱۳۷۲ توسط استان دار محترم یزد رسماً موزه

این اشیاء در خانه ای معمولی نگه داری می شد و ۱۰ سال بعد به عنوان اولین اشیاء وارد موزه شد. سپس اعلامیه ای در نماز جمعه قرائت شد که در آن از مردم خواسته شده بود وسایل غیر ضروری قدیمی خود را در اختیار موزه قرار دهند و بلافاصله جمع آوری و ردیابی اشیایی که مورد نظر بود آغاز شد و کارکنان زحمت کش مرکز تربیت معلم شهید بهشتی (آموزش کده فنی فعلی) کوچک به کوچ و خانه به خانه در این راه وقت صرف کردند و از درون خانه های قدیمی و انبارهای متروکه قطعه قطعه اشیایی را که گرد و غبار چندین ساله روی آن ها را پوشانده و به دست فراموشی سپرده شده بودند بیرون آورده و با زحمت فراوان به موزه منتقل کردند.

در مرحله اول برای به دست آوردن وسایلی به خصوص تلاش فراوان به عمل آمد، مانند لوازمی که برای تهیه نخ و پارچه به کار می رفته است از قبیل: چرخ دونه بری که پنبه دانه را از پنبه جدا می کند. کمان حلاجی، چرخ ریزی، چرخ ماسوره، منجیق برای تهیه تار کرباس، دستگاه کرباس بافی، چرخ طناب تابسی، چرخ موتابی و... خوشبختانه هم راه با آن ها اشیاء جالب دیگری نیز به دست آمد و حضور در محله یا خانه ای باعث می شد تا همسایگان نیز از وجود موزه باخبر شده و هر چه در توان دارند به موزه کمک کنند. راستی این هم کاری و اعتماد مایه مباهات و افتخار و تشکر می باشد و امروز در سایه این تلاش و نگه داری موزه کوچک سال ۷۰ به یکی از جالب ترین موزه های مردم شناسی کشور تبدیل شده است.

بعد از جمع آوری وسایلی که از قبل در نظر گرفته شده بود، اشیاء دیگری در لیست قرار گرفت و جست و جو برای یافتن آن ها آغاز شد. شب و روز به سراغ خانه های قدیمی می رفتیم و آن چه را که ممکن بود جمع آوری می کردیم. این اقدام چنان در میان مردم مؤثر بود که گویی هریک از اهالی اردکان موزه را جزئی از زندگی شخصی خود می دانست و کمک کردن به موزه تنها به قشر و طبقه خاصی اختصاص نداشت بل که از بچه کوچک چند ساله تا پیرمرد و پیرزن سال خورده با علاقه وافر هر چیزی را که می توانست در غنی تر کردن موزه مؤثر باشد به این مجموعه اهداء می کرد. شاید هیچ گاه فراموش نشود که کودک پنج ساله ای که یک جعبه کوچک قدیمی در اختیار داشت و اسباب بازیها را در آن می گذاشت به محض اطلاع با آغوشی باز آن را به موزه هدیه کرد و در کنار آن پیرمردی که روزهای آخر عمر خود را می گذراند برای تحویل وسایل زندگیش به موزه، ما را به خانه خود دعوت کرد. شاید این ها یک حماسه ملی باشد و ثبتشان سرمشقی برای آیندگان قرار گیرد.

مسئله دیگری که در جمع آوری اشیاء نقشی مؤثر داشت اصرار مسئولان موزه برای گرفتن بعضی از اقلام بود. شاید سماجت و اصرار بیش از حد ما در گرفتن بعضی از اشیاء چنان مؤثر واقع می شد که صاحب شیء بیش از این توان مقاومت را نداشت و ناگزیر به

موزه هدیه می کرد یا به قیمت مناسبی آن را به ما می فروخت. گاهی برای انتقال بعضی از اقلام ناچار می بایست مسافت زیادی را پیمود و در روستاهای اطراف اردکان پرسه زد، اما همه سختی ها و ناراحتی ها را به جان خریدیم تا موزه ای آباد و جالب و پر رونق و دیدنی تشکیل شود که خوش بختانه چنین هم شد.

بخش های گوناگون موزه

۱- بخش مردم شناسی

جمع آوری و حفظ و حراست اشیاء و وسایل کار و لوازم زندگی مردم در گذشته های دور و نزدیک اعم از این که این لوازم و وسایل منسوخ شده یا هنوز هم تا حدودی در بعضی مناطق مورد استفاده قرار می گیرند، از اهمیت اساسی برخوردار است.

با توجه به این که اشیاء منسوخ شده در حال از بین رفتن است و به احتمال زیاد تا چند سال دیگر نمی توان اثری از آن ها به دست آورد لذا لازم بود در اسرع وقت به جمع آوری این اشیاء پرداخت. حتی اگر برای موزه هم مناسب نباشد فقط نگه داری آن ها حائز اهمیت است. اگر چه به نظر می رسد به علت گذشت زمان امکان جمع آوری همه آن ها نباشد ولی سعی شده تا حد ممکن این آثار ارزش مند گردآوری و آثار منسوخ شده نیز مرمت و بازسازی شود.

بعلاوه برقراری ارتباط بین نسل قدیم و نسل جدید و آشنا کردن نسل فعلی و آینده با نحوه زندگی و کار و تلاش پدران خویش و آشنایی با وسایل زیستی و کاری آنان اعم از وسایلی کار و لوازم زندگی، نوع پوشش، لباس، وسایلی نگه داری مواد غذایی و غیره و از همه مهم تر آشنایی با صنایع دستی و هنر مردم منطقه که در بعضی موارد در نوع خود بی نظیر بوده است و اطلاع از سیر تحول زندگی مردم هم راه با نحوه به کارگیری وسایل زندگی در ادوار مختلف از انگیزه های اصلی ایجاد این بخش بوده است.

بخش مردم شناسی در حال حاضر

این بخش از غنی ترین بخش های موزه محسوب می شود و بیش از ۱۰۰۰ قطعه اشیاء و لوازم زندگی مردم اردکان در آن به نمایش گذاشته شده است. این اقلام بعضی به صورت مجموعه و بعضی به صورت منفرد می باشند. مهم ترین این مجموعه ها عبارت اند از:

۱- وسایلی تولید پارچه که ادوات و وسایلی مربوط به کشت پنبه دانه تا بافت کرباس و زیلو و قالی را نشان می دهد. این وسایلی تشکیل شده است از: میخ برای کشت پنبه دانه، چرخ دونه بری مخصوص جدا کردن پنبه دانه از پنبه، کمان و سایر وسایلی حلاجی، چرخ های ریزی (مخصوص تبدیل پنبه به نخ) ماسوره و رنگنی (مخصوص پیچیدن نخ روی ماسوره)، منجیق جهت تهیه تار کرباس، دستگاه کرباس بافی، دستگاه های زیلو و قالی بافی، چرخ طناب تابسی، وسایلی نقش زنی روی پارچه، وسایلی خیاطی، نمونه

استفاده از سایر وسایل موجود را نیز به مردم بنمایانیم.

بخش ایران شناسی

میراث فرهنگی گران بهاترین یادگار گذشتگان است و در حال حاضر حفظ و حراست از آن‌ها بر آحاد مردم لازم و واجب است. با توجه به این که اکثر این یادگارهای گران بها به علت بی توجهی مردم در حال نابودی می باشد و یا غارت گران اشیاء عتیقه

آن‌ها را از کشور خارج ساخته و به قیمت های گزافی می فروشند یا توسط دولت های استعمارگر به موزه های معروف دنیا منتقل می کنند (امروز بیش از دو سوم اشیاء ارزش مند موزه های جهان متعلق به ایران می باشد) به همین جهت برای حفظ و حراست از آن‌ها سعی شد تا حد امکان نسبت به جمع آوری آن‌ها در موزه اقدام شود. این امر سبب شد بسیاری از اشیاء قدیمی و ارزش مندی که تاکنون ناشناخته مانده بود و در جاهای مختلف قرار داشت و در حال از بین رفتن بود کشف و به موزه منتقل شود. این امر علاوه بر حفظ و حراست از اشیاء ارزش مند باعث آشنایی نسل امروز با نسل گذشته می شود و هم چنین از نظر فرهنگی و آموزشی سهم بزرگی را بر عهده دارد، زیرا حامل پیام نسل های گذشته به نسل امروز یا به عبارتی معبر انتقال تجربه های گذشتگان به آیندگان است. لذا با عنایت به موارد فوق این بخش از موزه تأسیس شد و هم چنان در حال گسترش می باشد. امید است با توکل به خدای متعال و عنایت مسئولان و هم کاری و هم راهی مردم علاقه مندر روز به روز این بخش غنی تر و پر بارتر شود.

وضعیت بخش ایران شناسی در حال حاضر

این بخش شامل اشیاء عتیقه از دوران ساسانی تا قرن اخیر می باشد و قدیمی ترین آن‌ها مجسمه ای است از گل رس مربوط به دوره ساسانی. در قسمت سنگ نوشته ها نیز سنگ های جالب و ارزش مندی اعم از سنگ های تاریخی، سنگ های وقف نامه، شومینه و غیره وجود دارد که قدیمی ترین آن‌ها مربوط به اواسط قرن ششم هجری قمری است. جمع آوری این سنگ نوشته ها یکی از اقدامات اساسی و مهم در این بخش محسوب می شود. هم چنین اشیاء قدیمی و ارزش مند دیگر این قسمت عبارت است از:

زیلوهای مسجد جامع که قدیمی ترین آن متعلق به ۱۰۱۶ هجری قمری می باشد، تبر زین در اویش متعلق به سال ۹۰۵ قمری، سکه های دوران سلطان ابوسعید بهادرخان (۷۳۵-۷۱۵هـ) که در مسجد جامع عقدا به دست آمده است، جام چهل کلام متعلق به اوایل دوره صفوی، کشکول و قندیل های مسی و کتیبه چوبی متعلق به اوایل قرن یازدهم، سکه دوره صفوی که از مسجد زردگ به دست

لباس های دوخته شده از کرباس و ...
۲- مراحل کشت گندم تا تهیه نان، شامل: وسایل کشت گندم، تشت یا ساعت آبی جهت اندازه گیری زمان آب یاری، وسایل چیدن و حرس کردن گندم، گردون یا خرمن کوب که توسط گاو خرمن گندم را خرد می کردند، وسایل جداکننده گاه از گندم، تپو یا سیلو جهت نگه داری گندم، دستاس یا آسیاب دستی، تنور محلی و وسایل مربوط به پخت نان و ...

۳- یک نمونه تخت روی حوض که معمولاً در خانه اشراف اردکان وجود داشته است هم راه با کلیه وسایل موجود اعم از سفره غذا با ظروف مربوطه، آفتابه و سلفچه (لگن)، وسایل چای خوری، خیک جهت نگه داری دوغ، قلیان و ...

۴- وسایل آهن گر شامل دم، کوره، سندان، چکش و تعدادی از وسایل ساخته شده توسط آهن گران اردکانی مانند انواع گل میخ، منقل، رکاب، زنجیر، قفل و کلید و ...

۵- وسایل درودگری شامل انواع اره، رنده، مته و چرخ مته تیزکنی همراه با نمونه های درب و پنجره های ساخته شده از قرن نهم به بعد.

وسایلی که به صورت غیرمجموعه در موزه نگه داری می شود عبارت است از:

وسایل پوست کنی پسته، دنگ مخصوص پوست کنی کنجد، انواع بیل مخصوص کشت و کندن روناس، انواع ترازو اعم از پوستی، فلزی، پارچه ای، انواع چراغ شامل چراغ های پیه سوز، لامپا، فانوس، زنبوری، پریموس و نشان دادن طرز استفاده از آن‌ها، انواع سامور ذغالی کوچک و بزرگ، انواع کتری و قوری های مسی و برنجی از قرن ۱۲ به بعد، چراغ دوچرخه پایی که سوخت آن به وسیله کاریت تأمین می شده است، انواع ظروف سفالی لعابی که اکثر آن مربوط به یک قرن قبل می باشند، قالب های قند سفالی، ظروف روغن دان اعم از سفالی، چدنی و کدویی، منقل های ساخت اردکان به شکل ها و اندازه های مختلف که قدیمی ترین آن‌ها مربوط به سال ۱۲۰۵ قمری می باشد، انواع دیگ سنگ، دیزی، انواع بخاری های زغالی کوچک و بزرگ، کوزه های آب، دوره های لعابی و سفالی، انواع خمره، تپو، ظروف مسی کوچک و بزرگ مانند گلدان کوچک، دارودان، مشربه های بزرگ و کوچک، انواع وسایل دست ساز و هم چنین کفش، کلاه و سایر وسایل زندگی، اخیراً نیز با استفاده از تندیس شتر، چه گونگی مسافرت با شتر و با استفاده از تندیس گاو و گردون نحوه خرد کردن گندم به نمایش گذاشته شده است و امید است در آینده با به کارگیری تندیس های بیشتر چه گونگی

آمده است، سکه های نقره و طلای دوره قاجار و اوایل دوره رضاخانی، انواع شمشیر، خنجر، قمه، قداره، چاقو، زنجیرهای دست ساز اردکان و غیره، ماکت بافت قدیم اردکان که این شهر را در قرن یازدهم نشان می دهد، ماکت مسجد زردگ همراه با تعداد زیادی عکس از مراسم تاریخی و بناهای قدیمی اردکان و صدها قلم اشیاء ارزش مند دیگر.

بخش جانورشناسی

بدون شک دیدار از طبیعت و مخصوصاً مشاهده حیوانات وحشی و شگفت انگیز برای عموم مردم لذت بخش و تحسین برانگیز است و هرکسی به اندازه دانش خود از دیدار آن ها استفاده می کند اما به علت گستردگی طبیعت امکان دست رسی و مشاهده نزدیک حیوانات وحشی و پرندگان برای همه میسر نیست و نگه داری آن ها به صورت زنده نیز سختی های فراوانی به هم راه دارد، لذا مناسب ترین راه برای به نمایش گذاشتن حیوانات، آن است که آن ها به صورت تاکسی درمی در موزه های طبیعی نگه داری کرد. از آن جا که اردکان تاکنون فاقد چنین موزه ای بود و دانش آموزان و دانش پژوهان اردکانی برای مشاهده چنین موزه هایی می بایست فرسنگ ها راه پیمایند و از طرف دیگر حیوانات عجیب الخلقه ای که در منطقه متولد می شدند به علت نبودن امکانات مناسب برای نگه داری آن ها طبق یک سنت غلط بلافاصله معدوم می شوند و هم چنین نزدیکی باتلاق گاوخونی به اردکان و عبور هزاران پرنده مهاجر از این منطقه و از میان رفتن تعدادی از آن ها در بین راه و عدم وجود مکانی برای حفظ و شناسایی و نگه داری آن ها باعث شد تا این بخش از موزه علی رغم این که هیچ تناسبی با موزه مردم شناسی ندارد دایر شود.

تاریخچه

ایجاد دو بخش جانورشناسی و گیاه شناسی امری بود که از آغاز مدنظر بود اما عدم امکانات کافی باعث شد تا با اندکی تأخیر صورت پذیرد.

بخش جانورشناسی ابتدا از یک پرنده کوچک به نام چنگر که بر اثر تصادف با یک موتورسوار جان باخته بود شروع شد و به زودی به صورت یکی از جذاب ترین و پرخاطره ترین بخش های موزه درآمد و با اعلان نیاز این بخش از موزه به حیوانات نادر و کم یاب مردم علاقه مند به محض دست رسی به حیوانی کم یاب از مسئولان می خواستند که جهت تحویل گرفتن آن به نقاط مختلف مراجعه کنند. انتقال حیوانات زنده در دسرهای بزرگی برای دست اندرکاران در برداشت و خاطرات جالب و شنیدنی آن ها هیچ گاه فراموش نمی شود. از همه جالب تر فرار یک قلاده گرگ بود که در یک قفس آهنی نگه داری می شد و با بیرون رفتن از پنجره ای به عرض ۸ سانتی متر

موجی از شگفتی و وحشت را در میان مردم ایجاد کرد.

بخش گیاه شناسی یا هرباریوم نیز ابتدا به صورت غیر علمی اما با کمیت قابل توجه توسط دانشجویان مرکز تربیت معلم فراهم شد و انواع گیاهان بومی منطقه از نقاط مختلف استان یزد جمع آوری شد و به صورت خشک در معرض دید بازدیدکنندگان قرار گرفت. ولی بعداً تغییری در این بخش به عمل آمد و سعی شد تا حد امکان به روش علمی این کار انجام گیرد تا بازدهی بیشتری داشته باشد.

بخش جانورشناسی در حال حاضر

این بخش در حال حاضر یکی از زیباترین بخش های موزه محسوب می شود. وجود حیوانات مختلف تاکسی درمی شده و در کنار آن ها بعضی از حیوانات زنده موجب شده است تا علاقه مندان زیادی را به خود جلب کند و مردم علاقه مند نیز هر روز با اهدای حیوان جدیدی به غنای این بخش کمک فراوانی می کنند. اغلب حیواناتی که در این بخش نگه داری می شوند از حیوانات بومی منطقه می باشند مانند انواع عقاب، باز، شاهین، کبک، سارکپه، جغد، کلاغ، ههدد، زنبور خوار، تیهو، سیخول، سگتول، روباه، گرگ، جوجه تیغی، یزوجه، اره دم، مار. بعضی نیز از پرندگان مهاجری هستند که معمولاً از نزدیکی باتلاق گاوخونی عبور می کرده اند مانند درنا، پلیکان، انواع حواصیل، سرسبز و ... علاوه بر این ها بعضی از حیواناتی هم که بومی منطقه نیستند مانند فک، گربه وحشی و ... ناگزیر از شهرهای شمالی تأمین شده است. هم چنین حیوانات زنده موجود در موزه عبارت اند از انواع مارهای سمی منطقه، یزوجه، عقاب، طوطی، انواع فاخته، کبوتر، فینچ، مرغ عشق، مرغ یک پا خروسی که به صورت ایستاده راه می رود و سایر پرندگانی که امکان نگه داری آن ها وجود داشته است.

بخش گیاه شناسی (هرباریوم)

کویر هم چون دریا است و انواع گونه های حیوانی و گیاهی در آن وجود دارد و بررسی و دست رسی به آن ها نیاز به پیمودن فرسنگ ها راه و تحمل سختی های فراوان است و متأسفانه تاکنون در استان یزد محلی برای جمع آوری و نمایش تیره های مختلف گیاهان کویری برای عموم مردم وجود ندارد. (هرباریوم) تشکیل شده در مؤسسات آموزش عالی نیز مختص دانشجویان همان مؤسسات می باشد و دست رسی همگان به آن ها امکان پذیر نیست. از آن جا که به مجرد بیان نام کویر این نکته تداعی می شود که کویر منطقه ای است خشک و سخت و عاری از هر گونه گیاه و سبزه، لذا تأسیس چنین بخشی می تواند علاوه بر این که محققان و دانش پژوهان را در حیطه کاری یاری دهد افراد عادی را نیز از این اندیشه نادرست بری سازد و نشان دهد که کویر علی رغم عوامل طبیعی نامناسب از نعمت های فراوانی برخوردار است و صدها نوع گیاه وحشی خودرو

دیروز:

مزد دست بنا درجه یک - یک ریال و پنج شاهی
 شیرینی آلوچه ای یک کیلو - یک ریال

امروز:

مزد دست بنا درجه یک ...

شیرینی آلوچه ای یک کیلو ...

گزارشی از وضعیت قیمت ها در ۱۶۵ سال قبل

در سال ۱۲۵۰ قمری توسط مرحوم حاج احمد تبارکی مسجد جامع اردکان تعمیر شده و پسر ایشان کلیه مخارج مربوطه را در طوماری ثبت کرده است. این طومار اخیراً توسط حاج سیدمحمد حسینی پور «صباغ» به این جانب تحویل شده است. خلاصه آن به شرح ذیل می باشد. توضیح این که این طومار قرار است پس از مرمت، در موزه مردم شناسی اردکان نگه داری شود. در این جا لازم می دانم از جناب آقای حسینی پور و دیگر کسانی که تاکنون این طومار را نگه داشته اند تشکر و سپاس گزاری کنم.

قیمت ها:

- ۱- خشت خام تحویل مسجد هر ۱۰۰۰ عدد ۴/۵ ریال.
 - ۲- خشت کلوخین تحویل مسجد هر ۱۰۰۰ عدد ۲/۸۵ ریال.
 - ۳- گچ برای پوشش هر تن ۵ ریال.
 - ۴- انار ۲۷ کیلو ۱ ریال.
 - ۵- هیزم ۵۴۰ کیلو ۱۰ ریال.
 - ۶- صابون ۱ کیلو ۱ ریال.
 - ۷- تنباکو ۱/۵ کیلو ۴ ریال.
 - ۸- مزد دست بنا درجه یک - یک ریال و پنج شاهی «هر بیست شاهی یک ریال بوده است».
 - ۹- کارگر ماهر ۱۱ شاهی - کارگر نیمه ماهر ۷ شاهی.
 - ۱۰- جمع مزد دست ۱۳ نفر بنا و کارگر ۵ ریال و نه شاهی.
 - ۱۱- اجرت حفر یک حلقه چاه ۵ ریال و نه شاهی.
 - ۱۲- تغار برای حمل گل ۱۰ عدد ۲ ریال.
 - ۱۳- یک کارگر با گاو در صورتی که ۳۵ واله گل حمل کرده باشد، یک ریال و یک شاهی.
 - ۱۴- ساز و «طنابی که از لیف خرما ساخته می شده» هر عدد ۴/۵ شاهی.
 - ۱۵- توبره چوبی یک عدد ۲ ریال و ۱۷ شاهی.
 - ۱۶- توبره چوبی ۲ ریال و ۱۷ شاهی.
 - ۱۷- شیرینی «آلوچه ای» یک کیلو ۱ ریال.
- جمع کل تعمیرات ۱۳۵ تومان و ۷ ریال و ۱۵ شاهی.
 قسمتی از طومار مربوط به تعمیر مسجد جامع در سال ۱۲۵۰ موجود در موزه

در آن وجود دارد که بخش مهمی از زندگی اقتصادی مردم منطقه را زیر پوشش دارد، مانند: زیره، تدور، اسفرزه، انغوره، کتیرا، اسفند، آویشن، بادام کوهی و ... که اغلب به کشورهای هم جوار صادر می شود و هم چنین وجود گیاهانی که برای تعلیف دام و شتر به کار می رود و موجب پرورش هزاران نفر شتر می شود که به طور آزاد در حال چرا می باشند و خوراک آن ها از همین گیاهان کویری تأمین می شود. هم چنین وجود بعضی گل های زیبای کویری که بسیار جذاب و دل پذیر می باشند. عوامل فوق ایجاد بخش گیاه شناسی را در کنار موزه مردم شناسی، کاری ارزش مند جلوه می دهد و امید است در آینده نزدیک با به کار گرفتن روش های علمی و خشک کردن گیاهان آن طور که لازمه چنین مجموعه هایی می باشد اقدام لازم به عمل آید.

در حال حاضر در این بخش صدها گونه گیاهان وحشی و بومی منطقه که به طور علمی و غیر علمی، جمع آوری و خشک شده است وجود دارد که مورد توجه بازدیدکنندگان و محققان می باشد.

بخش فرهنگی

اردکان از دیرباز محل زندگی علما و دانش مندان و مهد علم و ادب و دانش بوده است و به همین دلیل صاحب جامع مفیدی در قرن یازدهم می نویسد:

«این قصبه شریفه از قدیم الایام محل توطن فضلا و علما و حکما و منجمین و دانش مندان بوده و هست و در میان اصحاب هوش به یونان کوچک اشتها دارد.»

لذا به منظور حفظ آثار علما و دانش مندان و آشنایی نسل جدید با آن ها این بخش دایر شد و سعی شده است که در حد امکان کتاب های خطی و چاپی علما و نویسندگان اردکانی در گذشته و حال جمع آوری شود. کتب خطی موجود عبارت اند از قرآن به خط های مختلف، کتب فقهی، طبی، ادعیه، وقف نامه ها، صداق نامه ها و اسناد تاریخی و دفاتر بعضی از ادارات، به خصوص سند ارزش مند تعمیرات مسجد جامع متعلق به سال ۱۲۵۰ قمری که در آن نرخ دست مزد کارگر و بنا و بعضی از اقلام دیگر ذکر شده است و هم چنین حزب های قرآن متعلق به مساجد اردکان مربوط به دوره های مختلف، کتاب های چاپی علمای معاصر، دفاتر اشعار بعضی از شعرای اردکان، عکس های علما و بزرگان اردکانی، عکس هایی از مراسم تاریخی برپا شده در اردکان، هم چنین وسایل و لوازمی که به نحوی مربوط به وضعیت فرهنگی می باشد مانند اولین دستگاه بلندگویی که به اردکان وارد شد، گرامافن، دوربین عکاسی قدیمی، تلفن های هندی، رادیوهای قدیمی و غیره.

بازدید از این غرفه علاوه بر جذابیت خاص خودش این واقعیت را به اثبات می رساند که اردکان در طول تاریخ همواره مرکزی برای علما و دانش مندان و مأمینی برای فرهیختگان بوده و هست.